

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

De Primo Modo Finiendi fidei processum quando delatus est absoluendus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

8 Vel reperitur confessus hæresim & penitens, A
& non relapsus probabiliter.

9 Vel reperitur confessus hæresim & penitens,
sed relapsus veraciter.

10 Vel reperitur confessus hæresim, & impeni-
tens, sed non relapsus realiter.

11 Vel reperitur confessus hæresim, & impeni-
tens atque relapsus certitudinaliter.

12 Vel reperitur nõ confessus, sed conuictus de
hæresi legitimis testibus, & alias judicialiter.

13 Vel reperitur conuictus de hæresi, sed fugiti-
uus, vel abiens contumaciter.

Et sicut dictum est de hæresi, sic & dicendũ est B
de hæreticorum receptione, defensione, vel
fautoria. Nam delatus de receptione, defen-
satione, vel fautoria hæretica prauitatis, vel repe-
ritur absolueudus, & immunis totaliter, vel diffi-
matus generaliter, & sic de alijs, vt de hæresi est
prædictum.

*De primo modo finiendi fidei proces-
sum quando delatus est ab-
soluendus.*

Primus modus processum fidei termi-
nandi & finiendi est, quado delatus
de hæresi processum meritis diligen-
ter discussit cum bono consilio peri-
torum reperitur ab obiecto hæresis
erimine immunis totaliter: & hoc est, quado de-
latus non conuincitur, nec confessione propria,
nec facti euidencia, nec testium production legi-
tima, nec alias suspectus, nec diffamatus publi-
ce de prædicto crimine reperitur.

Circa istum talis practica est seruanda. Talis D
enim per Episcopũ & Inquisitorẽ cõiunctim,
vel diuisim, quia in hoc casu vnus solus potest,
iuxta gl. Ioan. And. super c. Multorum querela,
de hæret. in Clemen. §. duro tamen. & vers. pro-
cedere contra illos, in alijs autem non; absoluat-
ur per sententiam tenoris sequentis.

*Forma absoluendi delatum de hæretica
prauitate, cum nihil probatur le-
gitime contra eos.*

Nos frater N. ordinis fratrum Prædicato-
rũ, Inquisitor hæretica prauitatis in terris
talis domini a sancta sede Apostolica: speciali-
ter delegatus. Attendentes b quod tu talis de tali
loco, & talis diocesis fuisti nobis delatus de tali
hæretica prauitate, scilicet quod, &c. Attendentes
enim illa esse talia, quæ nõ valebamus, nec debe-
bamus conuincere oculis pertransire, descẽ-
dimus ad inquitendum si prædicta fulcitur ali-
qua veritate; testes recipiendo & examinando,
defensiones etiam cõcedendo, & alia faciendo,
quæ decebant, secundum Canonicas sanctiones:
Ea propter visis, & diligenter examinatis om-
nibus actis & actitatibus in hac causa, omnibusq;

quæ lance libratis, habitoque consilio peritorũ
in iure, ac etiam in Theologia facultate, illoque
sepius repetito, sedentes pro tribunali, more iu-
dicis iudicantis, ac habentes præ oculis solũ Deũ
& negotij veritatem, sacrosanctis Euangelis positis
coram nobis, vt de vultu Dei nostrum iudiciũ præ-
cedat, & oculi nostri videant æquitatem; Ad nos-
tram diffinitiuam sententiã procedimus in hũc
modum.

CHRISTI nomine intocato. Quia, per ea,
quæ vidimus & audiuimus, & producta & obla-
ta, acta, & actitata sunt coram nobis, in præsen-
ti cautã, non inuenimus aliquid contra te legitime
fore probatum de his, quibus delatus fueras coram
nobis, pronũciamus, declaramus, ac senten-
tialiter diffinimus, contra te non esse, nec fuisse
aliquid actũ legitime coram nobis, propter quod
possis, vel debeas hæreticus iudicari, nec suspec-
tus haberi aliquo modo de hæretica prauitate; qua-
re te a præsen-stantia, Inquisitione, & iudicio
totaliter relaxamus. Lata fuit hæc sententiã, &c.

Alia forma ad hoc idem.

Nos frater N. ordinis Prædicatorũ Inquisi-
tor, &c. Visis & diligenter discussis omni-
bus & singulis in præsen-stantia causa actis, & actitatibus,
habitoque solenni consilio super illis, maturo pari-
ter & digesto, in sacra Theologia, ac iure perito-
rũ, sedentes pro tribunali more iudicis iudicatis,
habentesq; præ oculis solũ Deum, sacrosanctis
Euangelis positis coram nobis, vt de vultu Dei
iudicium nostrum prodeat, & oculi nostri vi-
deant æquitatem, ac die, hora, & loco tibi ta-
li, de tali loco, talis diocesis, ad audiendam
diffinitiuam sententiã assignatis, sententia-
liter declaramus, pronũciamus, & diffinimus
contra te nõ esse coram nobis legitime probatũ
aliquid de his, de quibus delatus fueras coram
nobis, scilicet quod dixeras, vel feceris, &c. propter
quod debeas hæreticus, vel suspectus de hæresi
reputari. Quare te absoluentes per præsen-stantiam
sententiã, a præsen-stantia, ac nostro
iudicio relaxamus. Lata fuit hæc sententiã, &c.

Caueatur quod non ponatur in sententiã, q
est insons, vel immunis, sed quod non fuit proba-
tum legitime contra eum: vide si post modum,
temporis processu iterum deferatur, & legitime
probetur, potest non obstante prædicta absolu-
toria sententiã condemnari.

E Eodem modo absoluendus est quis, quando
est delatus de receptione, defensione, seu alias
fautoria hæreticorum, seu hæreticę prauitatis, cũ
nihil probatur contra eum legitime.

COMMENT. XXXVII.

Idem prorsus Iacobus Sprenger in malleo maleficæ
Icarũ 3. p. 9. 20. & Locatus in sine operis iudicia
lis, in formula absoluendi delatum, quando nihil est le-
gitime contra eum probatum, & Zachinus c. 41. in
sine. & Tabiensis in Sum. verbo, Inquisitor. §. 12.
n. 13. & Syluester de Irregularibus li. 3. c. 4. par. 7. 3.
E

Et de sententijs in causa haresis pronuntiandis videtur Conradum Brunum lib. 4. de heret. c. 10. & Ioannem Roiam in singularibus fidei, singul. 177. cum aliquot sequen. Gondissaluum tract. de heret. q. 20. nu. 8. & seq. Franciscum Squillacensem de fide catholica c. 44. Simancam de catho. insti. tit. 60. & Archidiaconum & Joannem And. copiose, in c. ut commissi. de heret. lib. 6.

a Talis enim per Episcopum, & inquisitorem coniunctim, vel diuifim: quia in hoc casu vnus solus potest, &c. Et hæc sententia, quod cum reus absolueudus, vel solus Episcopus, vel solus Inquisitor ipsum possint absolueret, de iure verior est: quamuis contraria sit tutior: sed de hoc articulo ex professo disputat Eymericus infra hac par. 3. q. 48. ubi dixi copiose.

b Attendentes, quod tu talis de tali loco, &c. fuisti nobis delatus de tali heretica prauitate, scilicet licet quod, &c. Hic videtur non obscure indicare Eymericus in sententia absolutoria exprimentas esse hareses, aut delicta eius qui est absolueudus, ob que fuit accusatus, siue denuntiatus, quod tamen nullo iure cautum est: & propterea crederet salubrius esse, nullis erroribus recitatis, cum non fuerint aduersus ipsum probati, pronuntiandam esse sententiam absolutoriam publicam, siue contra defunctum, siue contra viuentem, quod valde prudenter cautum in uenio per Madrilianam instructionem anni MDLXI. c. 62. in hæc uerba à nobis Latine reddita.

Quando defensor memorie & fame alicuius defuncti legitime causam defenderit, fueritque defunctus ab ea iudicij instantia absolueudus, sententia eius pronuntiabitur in publica actione, cum edicta publicata fuerint contra ipsum. quã quam non debet hoc casu produci statuta defuncti qui absoluitur in publica actione: neq; etiam debent recitari in particulari errore, de quibus fuit accusatus, cum probati non fuerint. atq; hoc ipsum debet obseruari circa illos, qui personaliter fuerunt capti & accusati, & absolueuntur ab instantia iudicij, si fuerit hoc ab ipsis petitu. habentus ibi. Quia propterea mihi ubique obseruanda uidentur, quoniam multa æquitate nituntur, & rationi sunt valde consona.

c Caueatur, quod non ponatur in sententia; quod est insons, &c. Idem hoc obseruat Tabiæstis in sum. verbo, Inquisitor. §. 12. nu. 13. versi. caueatur. & Sprenger in malleo maleficarum. 3. p. q. 20. in fine. quod est custodiendum ob rationem hic ab Eymericus allatam. quam obrem minus bene fortassis Zanchinus tract. de hære. c. 41. in fine posuit in sententia absolutoria hæc uerba.

Idcirco te tanquam penitus innocentem, per nostram diffinitiuam sententiam in his scriptis absoluiamus a dicta Inquisitione & cõtētis in ea.

Sed quid si absolueatur tanquam penitus innocens & immunis, & postea de eodem crimine deferatur poterit ne non obstantia sententia absolutoria, iteru indicari, & condemnari? Respondeo posse; quoniam in hoc crimine fauore fidei sententia quæcunq; nãquam transeunt in rem iudicatam, ut singulariter docuit Lucas de Pema, in l. vnica. verbo, notu. C. de sent. aduersus fiscum latis, retract. lib. 10. quem

A sequitur Ioannes Roias tract. de heret. par. 2. assertio. 49. & idem in eadẽ parte de priuilegijs Inquisitorum, nu. 449. & Simancas de cath. insti. tit. 60. nu. 13. quam sententiam uidetur probare textus in c. ut commissi. §. nec non. de heret. lib. 6.

Verum omiffis iam antiquis controuersijs, nonnissime Pius V. Pont. Max. rescripto quodam incipiente: Inter multiplices entas. quod est impressum inter litteras apostolicas pro officio Inquisitionis, in fine huius operis, iustissime cauit, ne sententia in causa fidei numquam transirent, aut deinde transeant in rem iudicatam.

B Atque ex his penitus refellitur opinio Decij consi. 137. incipien. Diligenter pro tenui facultate. Conradi Bruni lib. 4. de heret. c. 8. in fine, assertentis, hæretico prodesse exceptionem rei iudicatæ: nullis ergo diffinitiuarum absolutoriarum sententiarum exceptionibus obstantibus, quoties noue probationes, aut indicia accesserint, de eodem crimine & inquisitione, & condemnatio fieri poterit.

Quod uero paulo antea dicebam cum Eymericus, uidelicet, neminem esse pronuntiandum innocentem, aut immunem in sententia absolutoria: tunc non crederem procedere, quando per testes falsos fuit conuictus, aut per iniquos & maleuolos, & inimicos capitales, vel conspiratores delatus, qui postea penitentia ducti dixerunt se falso dedisse, aut falsum testimonium contra delatum dixisse constitit: hoc enim casu cum constet de manifesta innocentia delati, & de aperta iniquitate testium & delatorum, optime poterit in sententia absolutoria pronuntiari insons, & peritus immunis, ut etiam Eymericus ipse iudicat faciendũ in 12. modo processum terminandi. nu. 208. in fine, sibi: Ipso relato ut immunitas iudicio relaxato. & hac fortassis ratione locutus cõseri potest Zanchinus, quem paulo antea merito refellebamus: sed cũ testes, aut denuntiatores tractant dictum suum, uidentũ est diligenter ne id faciant, quia corrupti fuerunt prece, vel a delato, vel a consanguineis & amicis delati, de quo dixi alibi plenius.

De secundo modo finiendi processum in causa fidei per purgationem canonicam.

E Secundus modus processum fidei terminandi, & finiendi est, quando delatus de hæresi, processus meritis diligenter discussis, cum bono consilio peritorum, reperitur solummodo de tali hæresi diffamatus in aliqua uilla, ciuitate, vel prouincia: & hoc est quando delatus non conuincitur, nec propria confessione, nec facti euentia, nec testium production legitima, nec quæcunq; alta indicia probantur legitime contra eum: nisi præcise sola in familia.

Circa istum talis practica est seruanda in tali casu. Quia sententia non potest ferri pro delato, absolueudo eundem, sed cõtra, indicendo sibi purgationem canonicam, Episcopus & Inquisitor coniunctim, & non diuifim (nisi vnus committat alteri

Sententia in causis fidei non transeunt in rem iudicatam.